

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Allmänna byrån

Enheten för Europarätt och externa frågor

Beslutande

Minister

Nina Fellman

Föredragande

EU-beredare

Irene Häger

Justerat

Omedelbart

.....

.....

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 35

Förslag till ändringar i landskapslag (2007:60) om
posttjänster

ÅLR 2016/8438

84 Rk1c

Beslöt att sända över promemorian angående 'Förslag till ändringar i landskapslag (2007:60) om posttjänster' till lagberedningen i enlighet med **bilaga 1, Rk1c16E20**.

Nr 36

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2302
av den 25 november 2015 om paketresor och
sammanlänkade researrangemang, om ändring av
förordning (EG) nr 2006/2004 och Europaparlamentets
och rådets direktiv 2011/83/EU samt om upphävande av
rådets direktiv 90/314/EEG

ÅLR 2016/8439

Notifieringen antecknades för kännedom.

Dokumentnamn

BREV

Nr

84 Rk1c

Sidnr

2 (5)

Datum

9.11.2016

Dnr

ÅLR 2016/8438

Lagberedningen

Hänvisning

Förslag till ändring av landskapslag (2007:60) om posttjänster

Kontaktperson

Irene Häger

Ärende

**Förslag till ändring av landskapslag
(2007:60) om posttjänster**

Rättsserviceenheten översänder härmed promemorian angående 'Förslag till ändringar i landskapslag (2007:60) om posttjänster'.

Minister Nina Fellman

EU-beredare Irene Häger

Förslag till ändringar i landskapslag (2007:60) om posttjänster

Nuvarande postlagstiftning i landskapet

Landskapet har lagstiftningsbehörighet angående postväsendet med stöd av 18 § 20 punkten i självstyrelselagen, dock med de begränsningar som följer av 27 § 4 punkten i självstyrelselagen. Posttrafiken mellan Finland och främmande stat och andra internationella frågor ankommer på riket.

I landskapet Åland regleras postverksamheten genom bestämmelserna i landskapslagen (2007:60) om posttjänster. Landskapslagen innehåller till exempel bestämmelser om samhällsomfattande tjänster och postföretagens skyldigheter. Postverksamhet får utövas efter tillstånd av landskapsregeringen. Landskapsregeringen har beviljat Åland Post tillstånd för postverksamhet. Tillståndet är i kraft till den 31 december 2021.¹ Enligt tillståndet ska Åland Post tillhandahålla de samhällsomfattande tjänster som definieras i 4 § landskapslagen om posttjänster.

Landskapslagen om posttjänster har ändrats en gång efter 2007. Detta gjordes för att landskapslagstiftningen skulle vara i överensstämmelse med EU-rättens definition av de samhällsomfattande tjänsterna.² Landskapets behörighet är föremål för ett antal EU-direktiv och internationella åtaganden (särskilt inom ramen för Världspostkonventionen).³ I riket har 2011 antagits en ny postlag och för tillfället behandlas i riksdagen en ändring av denna.⁴

Behov av ny eller ändrad lagstiftning

a. Blindskrift

För det första, i samband med lagtingets senaste behandling av ändringar i Världspostkonventionen meddelade landskapsregeringen att man i samband med kommande ändringar i landskapets postlagstiftning kommer att "föreslå en ändring som medför en rätt för synskadade att skicka försändelser avgiftsfritt om de innehåller punktskrift och väger mindre än 7 kilogram, med undantag för flygtilläggsavgiften."⁵ Detta ändringsförslag föranleds av artikel 7 i

1 Landskapsregeringen har även beviljat Ålands Posts anhållan om att bli utsedd operatör enligt Världspostkonventionen.

2 Landskapslag (2011:38) om ändring av landskapslagen om posttjänster.

3 Rådets direktiv 97/67/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/39/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/6/EG.

4 Postlag (FFS 415/2011). RP 18/2016.

5 Svar från Ålands landskapsregering RP 6/2014-2015-s.

Världspostkonventionen och motsvarar en ändring som gjorts i rikets postlag. Denna bestämmelse håller för tillfället på att kompletteras i rikslagstiftningen med en bestämmelse om att den synskadade på begäran av postföretaget ska förevisa en utredning över det skickade materialet. Det är befogat att i landskapslagstiftningen göra motsvarande förändring.

b. Mobila verksamhetsställen

För det andra, i samband med tillämpningen av gällande postlagstiftning i landskapet har från Åland Posts sida initierats en diskussion om ändamålsenlighet i ett fast verksamhetsställe i varje kommun.

Enligt 4 § 2 mom. landskapslagen (2007:60) om posttjänster ska "den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ha i varje kommun åtminstone ett verksamhetsställe där samhällsomfattande tjänster tillhandahålls".⁶ Ur förarbetena framgår att kravet på verksamhetsställe överensstämmer med tidigare krav ställda i budget av lagtinget.⁷ I budgettexter (moment 43.80) före 2006 framgår krav om "att i varje kommun ska finnas minst en fast postserviceenhet". Därför är det klarlagt att nuvarande hänvisning till verksamhetsställe avser ett fast verksamhetsställe i varje kommun. Lagstiftningen förutsätter inte att postföretaget ska själv upprätthålla stället utan det är möjligt att köpa tjänster av t.ex. lokala näringsidkare, vilka alltså kan verka som ombud för postföretaget.

Enligt rikets postlag (FFS 415/2011) ska verksamhetsställena "placeras så att användarna av samhällsomfattande tjänster kan uträtta ärenden vid ett verksamhetsställe som ligger på ett rimligt avstånd från den stadigvarande bostaden". Enligt 16 § i rikets postlag ska det finnas minst ett verksamhetsställe i varje kommun. Detta kan vara annat än ett fast verksamhetsställe, "om dess användning inte äventyrar tillgången till samhällsomfattande tjänster." Enligt förarbetena ska detta möjliggöra tillhandahållande av posttjänster från ett mobilt verksamhetsställe. Fördelen anges vara den att med hjälp av ett mobilt verksamhetsställe kan tjänsterna hämtas närmare kunderna. Detta medför fördelar, i synnerhet i glesbygden där avstånden annars är långa.⁸

Enligt förarbetena i riket äventyras de samhällsomfattande tjänsterna "t.ex. när andra än fasta verksamhetsställen leder till att tjänsterna bara finns tillgängliga under mycket begränsade tider eller på långa avstånd." Vid bedömningen av om villkoret uppfylls ska den situation beaktas som en helhet som tagande i bruk av ett mobilt verksamhetsställe leder till. Vid bedömningen ska som jämförelsegrund också användas det hur tjänsterna de facto kan tillhandahållas från ett fast kontor. I jämförelsen kan t.ex. beaktas, att tjänsterna vid ett mobilt verksamhetsställe de facto kanske tillhandahålls kortare tider per gång, men de kan hämtas närmare än tjänsterna vid fasta kontor.

I kommunikationsverkets beslutspraxis har beaktats tillgången till mobila posttjänster då indragandet av postombudets fasta verksamhetsställe i Lemmenjoki drogs in (16.8.2012, 202/9211/2012). Där kunde invånarna sända sina paket med den vanliga postutdelaren genom att placera paketet i den egna postlådan. Invånarna hade även en avgiftsfri hemtransport av brev och paket.

I det rikets förslag till ny postlag 43 § nämns utdelning till fastighetsboxar vilket ger en möjlighet till kostnadseffektiv utdelning. En fastighetsbox är exempelvis en brevlåda som ligger inom rimligt avstånd från mottagarens postadress. På så vis kan bostadslägenheter och bostadsområden få en kostnadseffektivare utdelning. Denna möjlighet saknas i dag i landskapslagstiftningen.

c. Ändringar av kvalitetsnormen för samhällsomfattande tjänster

⁶ Enligt Åland Posts verksamhetstillstånd från 16.2.2012 ska Posten "redogöra för alla planerade indragningar av verksamhetsställen och övriga större förändringar av servicenätet, dock så att åtminstone ett verksamhetsställe ska finnas i varje kommun."

⁷ FR nr 11/2006-2007.

⁸ RP 216/2010, s. 102.

För det tredje, kvalitetsnormerna i rikets postlag kommer att ändras både för inrikes och utrikes postbefordran. Förslaget innebär att försändelsernas utdelningstid för att nå sin adressat blir mindre restriktiva. Enligt nu gällande rikets lag angående inrikes brevdistribution ska minst 95 procent av försändelserna vara framme den andra vardagen räknat från inlämningsdagen och 98 procent vara framme den tredje vardagen. Genom det nya förslaget kommer detta att ändras till att minst 50 procent av försändelserna ska vara framme den tredje vardagen samt att 97 procent ska vara framme den femte vardagen. För gränsöverskridande post inom Europeiska unionen fastslår nuvarande rikets lag att gränsöverskridande post ska delas ut så att minst 85 procent av försändelserna är framme den tredje dagen. I det nya förslaget till rikslag ändras detta till att 50 procent av den gränsöverskridande posten ska vara framme den tredje dagen.

Detta innebär att 5 § den åländska postlagen kommer att ha striktare regler för utdelning än riket. Detta medför i sin tur att Åland post inte längre kommer att kunna uppfylla de villkor beträffande utdelningsfrekvens som ställs i landskapslagen om posttjänster. Landskapslagstiftningen måste därför anpassas efter rikets alternativt andra EU-länders kvalitetsnormer (mottagande operatörs befordringshastighet).

Konsekvensanalys

En begäran över utredning över det skickade materialet av blindskrift kommer varken att ge ekonomiska, miljömässiga eller organisatoriska konsekvenser för vare sig Ålands landskapsregering eller Åland Post. Det är sändaren själv som ska redogöra för en utredning över det skickade materialet. Vissa ringa merkostnader för Åland Post kan uppkomma då synskadade ska få skicka brev under 7kg avgiftsfritt.

Den mobila verksamheten kommer att minska de administrativa kostnaderna för Åland Post då ett fast verksamhetsställe per kommun inte längre blir nödvändigt. En mobil verksamhet får organisatoriska konsekvenser då arbetsuppgifterna ändras, tjänsterna kanske tillhandahålls kortare tider per gång, men tjänsterna kan nyttjas av kunderna på närmare avstånd än vid fasta kontor. Miljömässiga konsekvenser är svåra att bedöma, men sannolikt är förslaget miljömässigt neutralt.

Ändringar av kvalitetsnormen för samhällsomfattande tjänster leder till att servicenivån sänks då paket inte levereras lika frekvent, men leder till en något ökad kostnadseffektivitet för Åland Post. Eftersom utdelningsfrekvensen minskar, minskar även körsträckorna vilket är miljömässigt positivt.

Förslag till ändrad lagstiftning

Landskapslag (2007:60) om posttjänster bör ändras så att

- synskadade får en rätt att skicka försändelser avgiftsfritt om de innehåller punktskrift och väger mindre än 7 kilogram, med undantag för flygtilläggsavgiften,
- synskadade på begäran ska förevisa en utredning över innehållet i det skickade materialet,
- det ska finnas minst ett verksamhetsställe i varje kommun men att dessa inte behöver vara fasta verksamhetsställen, förutsatt att detta inte äventyrar tillgången till samhällsomfattande tjänster,
- lagstiftningen kompletteras så att utdelning till fastighetsboxar möjliggörs,
- den åländska kvalitetsnormen för samhällsomfattande tjänster anpassas till mottagande rikets/EU-operatörs befordringshastighet,

Chefsjurist Sören Silverström
EU-beredare Irene Häger
Chefsjurist Michaela Slotte